

Bestuursverslag 2023

Inhoud

Vooraf	4
1. Missie	6
2. Advies en bemiddeling	8
3. Innovatie & Ontwikkeling	16
4. Overig beleid / overige projecten	24
5. Communicatie en Samenwerking	27
6. Prestatieverslag	31
7. Prestaties	33
8. Organisatie	37
9. Financiën	41

2023

766

schrijvers op pad

5.103

schrijversbezoeken

Vooraf

In 2023 heeft de Schrijverscentrale een goed jaar beleefd. Het aantal schrijversbezoeken is in 2023 mooi op peil gebleven, het personeelsbestand bleef stabiel en er zijn concrete stappen gezet richting de nieuwe beleidsperiode. Een van de belangrijke gebeurtenissen voor de Schrijverscentrale in 2023 was een nieuwe pilot van auteursuitbreiding met stripmakers/graphic novelists. De introductie van deze voor ons nieuwe groep makers is succesvol verlopen en zij worden veel geboekt voor het VMBO, een doelgroep die wij graag veel bereiken. De pilot van het project Driemaal groep 3 schrijverstournee is positief geëvalueerd en is voortgezet in seizoen 2023-2024, het aantal boekingen voor Schrijvers over Thema's is toegenomen en we zijn begonnen met schrijversbezoeken in het vakoverstijgend onderwijs.

We hielden een klanttevredenheidsonderzoek onder de bij ons aangesloten literaire makers en de organisaties die schrijvers bij ons boeken. Hieruit bleek dat 91% van de organisaties (heel) tevreden was over het laatste schrijversbezoek dat ze bij de Schrijverscentrale hebben afgenomen. We kregen in het voorjaar van 2023 het heugelijke bericht van het ministerie van OCW dat er extra budget beschikbaar was voor leesbevorderende activiteiten en hebben dat in eind november 2023 ontvangen.

In 2023 schoven wij met veel motivatie aan bij de Leescoalitie om mee te denken over de leesbevordering. Daarnaast is de Schrijverscentrale in 2023 voor de vijfde keer genomineerd voor de ALMA (Astrid Lindgren Memorial Award) voor het bevorderen van het literaire klimaat. Begin april 2024 wordt bekend gemaakt of de Schrijverscentrale deze prijs inderdaad heeft gewonnen.

Met betrekking tot de codes, Fair Practice en Diversiteit & Inclusie is de Schrijverscentrale verdergegaan met de integratie van deze codes in de dagelijkse werkwijze. Op het gebied van de Cultural Governance zijn duidelijke besluiten genomen die in 2024 worden uitgevoerd. Het najaar van 2023 stond voor de directie en de beleidsmedewerker in het teken van het schrijven van een nieuw meerjarenbeleidsplan voor de beleidsperiode 2025-2028 van de BIS.

In dit jaarverslag gaan wij, na een korte omschrijving van onze missie en visie, in op de activiteiten in 2023 op het gebied van advies en bemiddeling en op de vernieuwingen die wij hebben doorgevoerd aan de hand van de speerpunten uit het beleidsplan 2021-2024. Daarnaast komen de bedrijfsvoering en de financiële bedrijfsvoering aan bod.

1

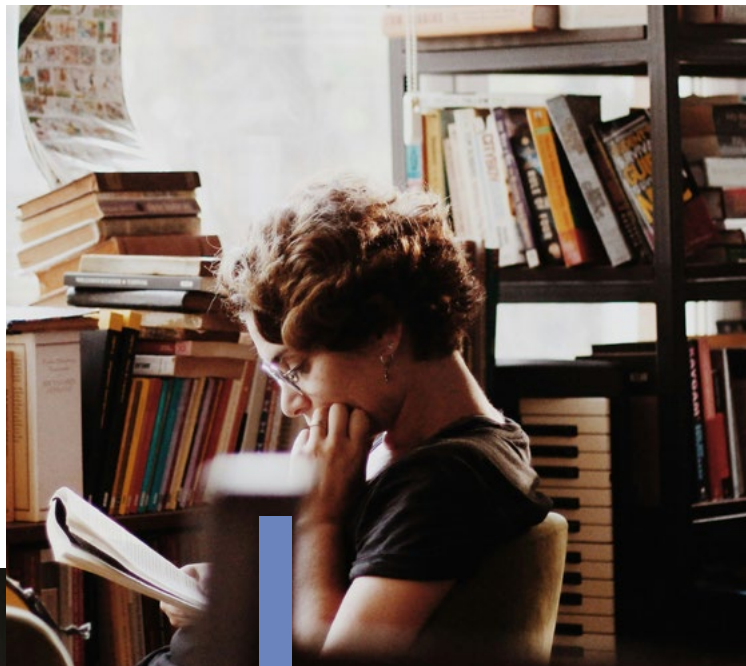
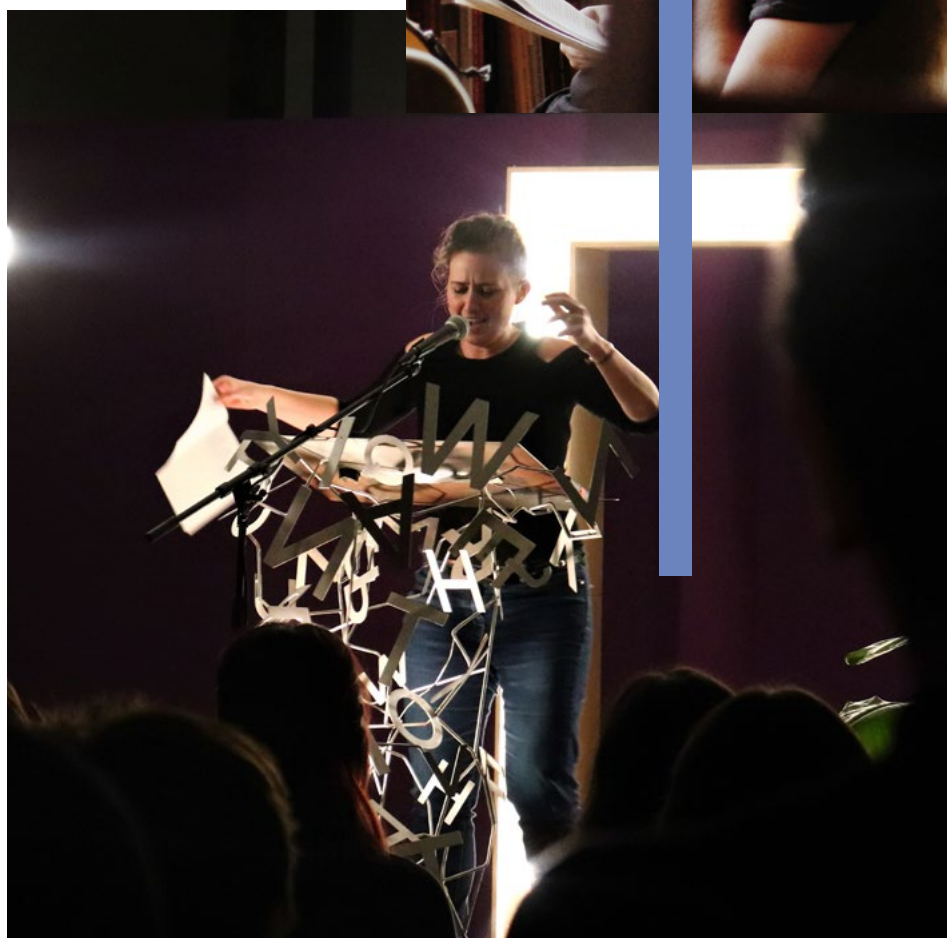
Missie

Onze missie is zoveel mogelijk mensen te enthousiasmeren voor het lezen van literatuur en daarmee de leescultuur te bevorderen in heel Nederland. Een live schrijversoptreden is een toegankelijke manier om kennis te maken met literatuur en de leesmotivatie te vergroten. Daarom zijn optredens van literaire makers ons middel om deze missie te bewerkstelligen. Tijdens een schrijversoptreden slaat de literaire vonk over: de schrijver maakt het publiek nieuwsgierig naar (nieuw) werk. Door met de literaire maker te discussiëren over al gelezen boeken begrijpt het publiek die ook beter. Schrijversontmoetingen helpen (potentiële) lezers dus om hun leesmotivatie te verhogen, hun literaire smaak te verbreden en hun literaire begrip te verdiepen. Dat is niet alleen onze overtuiging; het blijkt ook uit onderzoek onder scholieren en docenten (Dichter bij de schrijver, dichter bij lezen, 2018).

De Schrijverscentrale is het expertise- en bemiddelingscentrum voor literaire schrijversontmoetingen. We inspireren en delen onze expertise over schrijversactiviteiten, adviseren organisatoren die een lezing willen regelen bij de auteurskeuze en voorbereiding, bemiddelen tussen organisator en auteur, verzorgen de contractuele en financiële afhandeling en bieden soms financiële ondersteuning. Bij schoolbezoeken bieden we bovendien educatieve ondersteuning. We bieden onze auteurs trainingen, zodat ze hun spreek- en presentatievaardigheden kunnen ontwikkelen (Spreekkunstacademie).

Ons doel is zoveel mogelijk (potentiële) lezers te bereiken, in het hele land, van jong tot oud, van minder enthousiaste tot gretige lezers. Overal kun je 'onze' schrijvers ontmoeten. De hele non-profitsector, het boekenvak en ook het bedrijfsleven kan gebruik maken van onze diensten: onderwijs, bibliotheken, festivals, boekhandels, literaire, culturele en maatschappelijke organisaties, overheid en bedrijven die de leescultuur onder hun medewerkers willen bevorderen. Omdat we beseffen dat literaire behoeftes en smaken van lezers verschillen, zetten we in op een breed auteursbestand. Zo stimuleren we de rijkdom van de Nederlandse literatuur.

2

Advies en bemiddeling

De magie van ontmoetingen tussen auteur en publiek zorgt voor leesmotivatie en voor dieper literair begrip (*Dichter bij de schrijver, dichter bij lezen*, 2018). De Schrijverscentrale adviseerde en bemiddelde in 2023 bij ruim 5100 schrijversbezoeken en -tournees voor zowel scholen, bibliotheken, boekhandels en literaire of maatschappelijke organisaties, voor alle leeftijden en doelgroepen. Daarvoor zetten we al onze expertise in over de auteurs, hun werk en de organisatie van schrijversbezoeken, om zo te zorgen voor de beste match tussen de wensen van de organisator en auteur. We ontzorgden de literaire makers en organisatoren, vanaf het eerste contact tot en met de facturering en uitbetaling.

Nieuwe auteurs

In 2023 hebben we 231 nieuwe auteurs mogen verwelkomen (2022: 248), waarvan 49 (voornamelijk) voor de doelgroep jeugd en 182 voor doelgroep volwassenen schrijven.

Alle Nederlands(talig)e schrijvers van alle literaire genres én kinderboekillustratoren kunnen zich bij ons inschrijven: fictie en non-fictie, poëzie, voor jeugd en voor volwassenen. De meeste auteurs kwamen binnen via de “reguliere aanmeldprocedure”, waarbij ze een Modelcontract Uitgave Oorspronkelijk Nederlandstalig Literair Werk of een Modelcontract Uitgave Kinderboek moeten kunnen tonen. Spoken word-artiesten worden op kwaliteit beoordeeld door scouts (in 2023: Myron Hamming en Teddy Tops). We hebben dit jaar de poule uitgebreid met 9 nieuwe spoken word-artiesten. Via de eigen beheer-route hebben we één auteur toegevoegd. Bovendien hebben we 11 nieuwe stripmakers verwelkomd (zie hiervoor Hoofdstuk 3 voor de pilot stripmakers).

Ondersteuning literaire makers

In 2023 heeft de Schrijverscentrale de ondersteuning van haar literaire makers verbeterd. We maakten de auteursvoorwaarden vollediger en specifiek en zorgden ervoor dat auteurs deze makkelijker online kunnen accorderen. Daarnaast hebben we een welkomst-document gemaakt met een compleet overzicht van de werkwijze van de Schrijverscentrale, wat wij doen om de auteurs te ondersteunen en wat we van hen verwachten.

Auteurs kunnen zelf hun profielpagina op onze site inrichten. Dit is een belangrijk communicatiemiddel: organisatoren gebruiken het bij de keuze van een auteur en voor de inhoudelijke en praktische voorbereiding van een auteursoptreden. Daarom ondersteunen we de literaire makers bij de invulling van deze profielpagina. In 2023 maakten we daarvoor een uitgebreide, duidelijke handleiding voor het bijhouden van het online account en het opzetten van deze profielpagina.

Auteurs kunnen tijdens een (online) speeddate met een bemiddelaar adviezen krijgen over o.a. het opzetten van een succesvolle schrijversactiviteit en inrichten van hun profielpagina. Daar is ook in 2023 weer gretig gebruik van gemaakt. Bovendien kunnen auteurs deelnemen aan de trainingen van de Spreekkunstacademie (zie Hoofdstuk 3 Innovatie en ontwikkeling).

De Schrijverscentrale bracht literaire makers actief onder de aandacht van organisatoren in diverse social media posts. Binnen tiplijsten en onze nieuwsmidia maakten we bewust een mix van ervaren en minder ervaren talenten. Ook bekroonde auteurs gaven we extra aandacht op social media en in artikelen.

Verhoging basishonorarium

We verhoogden ons basishonorarium per 1 juli met € 20. Het bestuur besloot bovendien dit basistarief jaarlijks te indexeren. Met dit minimumtarief leggen we een fair bodemtarief in de markt. Om een schrijversoptreden voor de soms armlastige organisatoren haalbaar te maken, geven we op een deel van dit tarief subsidie.

Als literaire makers op grond van hun ervaring, expertise of naamsbekendheid een hoger tarief willen vaststellen, dan is dat ook mogelijk. De Schrijverscentrale ondersteunt hen dan bij het inschatten van een fair tarief en het onderhandelen met organisatoren.

“Een enorme boost voor mijn zelfvertrouwen om in het openbaar op te treden/te spreken.”

— Deelnemer Spreekkunstacademie

Digitalisering schrijversactiviteiten

Na corona bleek dat de organisatoren toch het allerliefst live schrijversbezoeken organiseren. Het aantal geboekte digitale schrijversbezoeken is dan ook te verwaarlozen.

Omdat we wel kansen zien in online schrijversbezoeken, blijven we digitale activiteiten aanbieden en promoten.

Wij boden vanaf 2023 ook digitale schrijversbezoeken speciaal voor leeskringen aan. Ondanks hun vaak kleine budget kunnen ze zo toch met een schrijver praten over zijn boek.

Verder hebben we online en hybride bezoeken we geïntegreerd in de Activiteitenblokken (zie Hoofdstuk 3 Innovatie en Ontwikkeling). Auteurs kunnen bij elke aangeboden activiteit aangeven of die (ook) online mogelijk is. Ook kunnen ze een speciaal voor online ontwikkelde activiteit aanbieden.

Een paar leuke voorbeelden van online/hybride bezoeken

De meeste meerwaarde zien we in activiteiten die digitaal en live bezoeken combineren of vanaf een bijzondere locatie plaatsvinden. Een paar leuke voorbeelden:

Tijdens de Kinderboekenweek gaf bekroond kinderboekenschrijver Edward van de Vendel een livestream vanuit Diergaarde Blijdorp, bij het hok van de okapi's, over zijn boek *Stem op de Okapi*.

Maar liefst 4000 kinderen hebben deze livestream bekeken.

Nog een leuk voorbeeld waarin online en fysiek elkaar versterkten: voor Bibliotheek Cpunt in Hoofddorp werkten drie kinderboekenmakers (Charlotte Dematons, Pieter Koolwijk en Martine Letterie) mee aan hun "*Kinderboekenweek Journaal*". Deze uitzendingen kwamen doordeweeks online en op zondag traden ze op tijdens een Kinderboekenfeest in de bieb.

Een paar landelijke campagnes

Als vanouds vonden veel activiteiten plaats in het kader van landelijke literaire campagnes, waarbij we samenwerkten met andere literaire instellingen of aansloten bij hun thema's.

Poëzieweek / Boek een dichter

Met de actie 'Boek een dichter' werkten we samen met het Nederlands Letterenfonds. Dankzij hun bijdrage en samenwerking konden scholen, bibliotheken, boekhandels en culturele organisaties weer een of meer dichters tegen een aantrekkelijk, gereduceerd tarief boeken in aanloop naar en tijdens de Poëzieweek.

Literatour

Samen met de CPNB organiseerden we in februari weer Literatour, de schrijverstournee speciaal voor middelbare scholen. In deze schrijverstournee gaan schrijvers en leerlingen van vmbo, havo, vwo en mbo van 14 t/m 18 jaar met elkaar in gesprek over het lezen en schrijven van boeken. Literatour is en blijft een grote logistieke operatie (onder andere omdat veel scholen op moment van boeken nog niet weten hoe de lesroosters in februari zullen zijn), desondanks kijkt de Schrijverscentrale terug op een geslaagde editie. We hadden een diverse poule van 19 literaire makers samengesteld. Zij bezochten naar maar liefst 84 scholen. Tijdens de jaarlijkse kick-off van Literatour brachten wij de deelnemende schrijvers en docenten samen om de bezoeken voor te bespreken. Deze keer gaf deelnemende literaire maker Elten Kiene een reflectie in de vorm van een spoken word-optreden tijdens deze startbijeenkomst.

“Jongeren zijn de nieuwe lezers; dit is waar het begint. Ik vind het fantastisch om tijdens een schoolbezoek, zoals met Literatour, met ze te praten over waar ze van houden en deze jongeren te inspireren voor het lezen én schrijven van verhalen. Er zijn ontelbaar veel werelden te ontdekken en het is prachtig om te zien als dat gebeurt.”

– Schrijver Anne Eekhout

Boekenweek

We regelden voor de CPNB de tournee van Lize Spit, de schrijver van het Boekenweekgeschenk, en voor Raoul de Jong (de schrijver van het Boekenweekessay). Daarnaast bemiddelden we ongeveer 200 schrijversactiviteiten rondom het overkoepelende thema *‘Ik ben alles’*, over de pluriformiteit van onze identiteit.

Kinderboekenweek weer groot succes

Was de Kinderboekenweek van 2022 al een groot succes met 769 schrijversbezoeken, in 2023 gingen we daar nog overheen met maar liefst 801 bezoeken van 192 verschillende literaire makers aan tienduizenden kinderen, hun docenten en ouders. Het is daarmee een van de drukst geboekte campagnes uit onze geschiedenis. Het thema van de Kinderboekenweek, *‘Bij mij thuis’*, inspireerde veel makers om een speciaal themaprogramma bij hun boeken aan te bieden op onze site. Bovendien regelden we i.s.m. de CPNB de tournees van de makers van het Kinderboekenweekgeschenk (Sanne Rooseboom), het Prentenboek van de Kinderboekenweek (Yvonne Jagtenberg) en de liedtekst (Iven Cudogham).

De absolute schaduwzijde van de Kinderboekenweek was de bedreiging en daarop terugtrekking van Pim Lammers, de beoogde dichter voor de Kinderboekenweek. Deze traumatische ervaring heeft tot op heden invloed op zijn schrijversbezoeken. De Schrijverscentrale heeft een advocaat ingeschakeld om de beelden die de website *Gezin in gevaar* van onze website had gehaald, te laten verwijderen van hun site.

Heel Nederland Leest, Annejet van der Zijl.

In november leest heel Nederland één boek: in 2023 was dat Sonny Boy van Annejet van Zijl. De Schrijverscentrale bemiddelde haar tournee door heel Nederland. Daarnaast hadden wij een mooie inspiratielijst met schrijvers wiens boeken met dezelfde thema's als Sonny Boy samengesteld. Deze literaire makers konden ook worden geboekt voor een schrijversbezoek in het kader van Heel Nederland leest.

Een paar regionale en lokale initiatieven

Als vanouds bemiddelden we ook voor heel veel regionale of lokale campagnes, projecten en “losse” schrijversbezoeken. Een paar leuke voorbeelden staan hieronder.

Leesoffensief gaat door in verschillende gemeenten

De plaatselijke Leesoffensieven gingen door met het boeken van schrijversbezoeken. Zo namen de Gemeente Schagen en Gemeenten Hollands Kroon 53 en 10 bezoeken af in 2023 en ging het leesoffensief in Den Haag door met ruim 50 illustratiewerkshops en 65 schrijversbezoeken aan kinderen in de basisschoolleeftijd.

Spoken word-wedstrijd in praktijkonderwijs

Bibliotheek Netwerk Flevoland heeft voor de brugklassen praktijkonderwijs een spoken word wedstrijd opgezet. Onder de naam Speak2Me is deze in 2023 voor de tweede maal georganiseerd en zelfs uitgebreid. Er deden vier scholen uit Flevoland mee, met in totaal 13 klassen. De leerlingen kregen drie workshops van een spoken word artiest (Sjaan Flikweert of Tyler Koudijzer), daarna was er de schoolfinale onder begeleiding van de spoken word-artiest. De winnaars gingen door naar de regiofinale. Voor 2024 zijn de bemiddelingen ook alweer gepland. Stichting Lezen is voornemens om Speak2Me! uit te breiden naar andere provincies, te beginnen met Groningen, Brabant en Overijssel.

De Schrijverscentrale in de media

3

Innovatie en ontwikkeling

De Schrijverscentrale wil literatuur en verhalen verspreiden door middel van goede en goed bemiddelde schrijversbezoeken. Om dit te kunnen realiseren en optimaliseren hebben we – naast het dagelijkse werk adviseren en bemiddelen – vier ontwikkel-speerpunten geformuleerd voor 2021-2024. In hoofdstuk 5, communicatie & samenwerking, staan onze inspanningen en resultaten rondom speerpunt “Vergroten van de eigen zicht- en vindbaarheid”. De andere doelstellingen, waaronder de 3 codes, komen in dit hoofdstuk aan de orde.

Speerpunt 1: Optimaliseren van impact en kwaliteit van het schrijversbezoek

Spreekkunstacademie:

Met de Spreekkunstacademie bieden we literaire makers praktische trainingen in spreek- en presentatievaardigheden. In het voorjaar programmeerden we een workshop over het inrichten van het bezoek en een workshop over het jezelf presenteren. In het najaar konden schrijvers een inhoudelijke workshop volgen voor de doelgroep basisscholieren. Aan deze trainingen namen in totaal 29 deelnemers deel.

De komende jaren ontwikkelen wij een leertraject, zodat het aantrekkelijk wordt om een serie van workshops te volgen die elkaar versterken. Vanuit het klanttevredenheidsonderzoek namen wij mee dat literaire makers die niet regelmatig via ons worden bemiddeld, dat wel heel graag willen. Omdat wij niet voor de bij ons aangesloten schrijvers afzonderlijk promotie kunnen maken (voor ons zijn alle schrijvers gelijk), voegen wij een masterclass zelfpromotie toe aan de Spreekkunstacademie.

De Schrijverscentrale biedt deze workshops en masterclasses tegen kostprijs aan. Literaire makers die reeds een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds ontvingen, kunnen een ontwikkelingsbudget voor de Spreekkunstacademie aanvragen bij het Nederlands Letterenfonds.

Pilot: Driemaal groep 3 Schrijverstournee

In het voorjaar van 2023 heeft de Schrijverscentrale de pilot van Driemaal groep 3 afgerond.

Dit leesbevorderingstraject voor leerlingen van groep 3 heeft de Schrijverscentrale opgezet i.s.m. Stichting Lezen/het Tante Anne fonds.

In het traject Driemaal groep 3 ontvangen leerlingen drie verschillende schrijvers/illustratoren verspreid over het schooljaar. Elk bezoek heeft zijn eigen leerdoel. Bij het eerste bezoek ontmoeten de kinderen een illustrator van een prentenboek. Daarmee stimuleren we het blijven voorlezen op school en op kinderboeken vanuit de beeldende kant. Bij het tweede bezoek komt een schrijver van langere voorleesverhalen, die voor de leerlingen nog te moeilijk zijn om zelf te lezen maar waarvan ze genieten als ze worden voorgelezen. Doel is het creëren en verdiepen van literair begrip en het leren concentreren op en genieten van een langer voorleesverhaal. De derde schrijver maakt boeken die leerlingen (al snel) zelf kunnen lezen. Met dit derde schrijversbezoek stimuleren we leerlingen om met plezier leeskilometers te maken.

De piloteditie (2022–2023 zeven trajecten) is in het najaar van 2023 geëvalueerd. Organisatoren waren positief over de pilot, met waarderingen tussen de 7 en de 10. Door de nasleep van corona waren er wat logistieke problemen, zoals ziekte van de schrijvers en het moeilijk kunnen vinden van vervangende data en vervangende schrijvers. De algemene conclusie is echter dat het een waardevol traject is, dat de komende jaren wordt gecontinueerd. Om het logistiek te kunnen behappen, beperken we ons voorlopig tot maximaal 20 trajecten per jaar.

In het najaar van 2023 begon er een nieuwe reeks, waaraan 18 scholen deelnemen. We informeerden de deelnemers uitgebreid in een webinar voor de organisatoren (leesconsulenten van bibliotheken, coördinatoren en docenten van de basisscholen) en een webinar voor de auteurs. Deze webinars hadden een introductie-, inhoudelijk-, logistiek- en promotieonderdeel, om de partijen zo goed mogelijk te informeren. De rol van de leescoördinator van de bibliotheek, die in dit project schakel is tussen de school en de Schrijverscentrale, heeft in deze webinars veel aandacht gekregen, omdat uit de evaluatie van de pilot bleek dat er in enkele gevallen onduidelijkheid was over de precieze taakverdeling.

Driemaal groep 3 is de komende jaren een blijvend onderdeel van het aanbod van de Schrijverscentrale.

Ondersteuning bij schoolbezoeken

Menukaart vervangen door Activiteitenblok

We werkten in 2023 aan een toegankelijker vorm van de oude Menukaart voor het basisonderwijs: Activiteitenblokken. Deze staan als een soort carrousel op het profiel van de schrijver. Hierin kunnen literaire makers kiezen wat voor soort activiteiten zij aanbieden, zoals een workshop Poëzie en verbeelding, een speciale voorstelling rondom hun boeken of een programma bij het thema van de Kinderboekenweek. Ook kunnen ze hierbij de precieze doelgroep aangeven en of de activiteit online kan plaatsvinden. In deze nieuwe vorm is de oude pdf-upload vervangen door een carrousel met het aanbod, waardoor het blok fris en overzichtelijk oogt. Door deze aanpassing hebben we het soort activiteit ook kunnen opnemen in de auteurszoekbalk. Hiermee helpen we organisatoren om hun auteurkeuze gericht af te stemmen op hun beoogde leerdoel en doelgroep. De activiteitenblokken en uitgebreide auteurszoekbalk zorgen dus voor een nog betere match tussen auteur en organisator. Helaas stuitten we in 2023 op onverwachte technische problemen, maar begin 2024 is het Activiteitenblok alsnog succesvol online gegaan. Na een testperiode zullen we komend jaar ook het al ontwikkelde aanbod voor het voortgezet onderwijs toevoegen en auteurs uitnodigen deze in te vullen. In de nieuwe beleidsperiode gaan wij activiteitenblokken ontwikkelen voor het MBO, voor Schrijvers Over Thema's en voor de reguliere schrijversbezoeken voor volwassenen.

Toolkits voor het onderwijs

In 2023 hebben wij een Toolkit voor het voortgezet onderwijs ontwikkeld. Net als in de Toolkit voor het basisonderwijs geven we in deze Toolkit organisatoren praktische en educatieve tips voor de voorbereiding. Want hoe beter een bezoek is voorbereid, hoe hoger de impact is op het literaire lezen. De toolkits worden automatisch toegestuurd bij contracten voor de betreffende doelgroep. Bovendien hebben we beide online zijn gezet zodat ze nu voor iedereen toegankelijk en te gebruiken zijn. Komende beleidsperiode ontwikkelen we Toolkits voor andere doelgroepen.

Themagericht aanbod in vakoverstijgende onderwijs

Hoewel we het themagerichte aanbod in het onderwijs wegens corona uitstelden naar de volgende beleidsperiode, hebben we ook op dit vlak goede stappen gezet. In 2023 heeft de Schrijverscentrale contact gelegd met de Maand van de Geschiedenis, om samen het schrijversbezoek in de geschiedenisles in het voortgezet onderwijs te stimuleren. In oktober 2023, tijdens de Maand van de Geschiedenis, lanceerden we de campagne Geschiedenisschrijver in de les. Samen promoten we schrijversbezoeken in de lessen geschiedenis of mens en maatschappij. De verhalen van geschiedenisschrijvers maken het verleden tastbaar en geven scholieren meer begrip en inzicht in het heden. Zo brengen we ook literatuur bij andere vakken dan Nederlands onder de aandacht.

Een klankbordgroepje van geschiedenisdocenten gaf ons veel zinnige input over het invullen van een schrijversbezoek in de geschiedenisles. We stuurden in samenwerking met de Maand van de Geschiedenis een mailing naar het voortgezet onderwijs en er is een advertentie geplaatst in het online magazine van VGN Kleio, de vakvereniging van geschiedenisdocenten. In 2024 heeft de Schrijverscentrale een stand op het congres van VGN Kleio om de contacten met de geschiedenisdocenten aan te halen en ervoor te zorgen dat wij hen direct kunnen bereiken.

Zo'n vakoverstijgend bezoek leeft meer, ik merk dat het breder wordt gedragen in het hele team. Het wordt meer gedeeld door docenten die hun enthousiasme weer doorgeven aan leerlingen. Bij ons heeft het iets heel positiefs gedaan.

— Reactie van een docent

Pilot: verbreding auteursbestand met stripmakers

De stripmakers/graphic novelists, zijn de nieuwe groep literaire makers waarmee we ons auteursbestand en daarmee ons literaire aanbod verbreden. We zijn zeer tevreden over de implementatie van de stripmakers. De klankbordgroep van drie stripmakers die ons hebben bijgestaan en helpen met de beoordeling van nieuwe stripmakers heeft goed gewerkt. Eind 2023 hadden we onze poule uitgebreid met maar liefst 17 nieuwe stripmakers. Met 61 boekingen voor 15 verschillende makers was de belangstelling van organisatoren boven verwachting. Ter vergelijking: bij de – ook succesvolle – introductie van spoken word-artiesten werden in het eerste jaar 51 boekingen gerealiseerd. Het hoge aandeel vmbo-bezoeken geeft aan dat dit aanbod een welkome aanvulling is op ons aanbod. Positief is ook dat de stripmakers geïncorporeerd worden in andere campagnes: zo is Jan Cleijne in 2024 één van de auteurs in de Literatour.

De bezoeken werden positief gewaardeerd. Een greep uit de reacties:

“Met name de interactiviteit tijdens zo'n bezoek wordt gewaardeerd door leerlingen. Het zit hem in de afwisseling. De stripmaker doet zijn verhaal, maar laat de leerling ook meekijken in de 'keuken'. In ons geval gaat het om leerlingen met een lage concentratieboog. Na een goede uitleg gaan leerlingen zelf aan de slag en zijn ze, zonder het zich te realiseren, bezig met literatuur.” (Reggesteyn, docent 1 vmbo)

“Wij waren erg enthousiast! Er was een leuke workshop voorbereid en Hanco had een fijne en goede klik met de leerlingen. Hij heeft daar echt feeling voor!”

— Laurens Lyceum, docent 3 havo

Het Nederlands Letterenfonds en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie stelden subsidie beschikbaar. Het grootste deel hebben we besteed aan een introductiekorting. Organisatoren konden daardoor tegen een lager bedrag een stripmaker boeken, zonder dat de stripmakers aan honorarium hoefden in te leveren.

Het overige subsidiebedrag besteedden we aan promotiemiddelen.

We hebben een [video](#) laten maken (te zien via onze campagnepagina voor de stripmakers), die we onder andere gebruikten bij onze nieuwsbrieven (twee per doelgroep PO, VO en algemeen). Daarnaast besteedden we op sociale media regelmatig aandacht aan het nieuwe aanbod. De *content* bestond onder meer uit twee artikelen: één waarin de stripmakers werden voorgesteld en één over een [schoolbezoek](#). We hebben een graaf meegestuurd naar het schoolbezoek voor beeldmateriaal. Onze plek in de leeskalender van Stichting Lezen hebben we gevuld met een stripmaker. Bij de aftrap van het project hebben we een persbericht verstuurd.

Om ook offline reclame te kunnen maken hebben we uit eigen budget ansichtkaarten laten maken met een illustratie van de Stripmaker des Vaderlands. Deze kaarten hebben we verspreid vanuit onze stands op de Dag van het Literatuuronderwijs, Lezen Centraal en Heel MBO Leest!

Speerpunt 2: Vergroten van de zichtbaarheid van literatuur en schrijvers in het maatschappelijke discours

Bereiken van nieuwe doelgroepen: Schrijvers over Thema's

Ons project Schrijvers over Thema's, met als doel schrijvers een grotere rol te geven in het publieke discours, is in 2023 goed gaan lopen. Lale Gül sprak bijvoorbeeld voor de jonge advocaten in Rotterdam en Abdelkader Benali zat aan bij een iftar-maaltijd bij het advocatenkantoor Loyens en Loeff. Er is actief contact gezocht met gemeenten, bibliotheken, publieke instellingen en bedrijven. Bij veel instellingen blijkt, als wij contact met ze opnemen, dat er behoefte is aan het inzetten van een schrijver om mee te denken over beleidskwesties, om zich te informeren over thema's als klimaat en gelijkheid. Een positief neveneffect is dat, als er meer schrijvers rondlopen bij organisaties bedrijven en instellingen, het boek letterlijk dichterbij de mensen komt en daarmee wellicht het idee om eens een boek te pakken aanwakkert... De komende jaren blijft de Schrijverscentrale daarom investeren in het project Schrijvers over Thema's.

In 2023 breidden wij de gekozen thema's als ongelijkheid, klimaat en polarisatie uit met het jaarthema herdenking slavernijverleden. Via onze website, social media, mailingen en persoonlijke gesprekken van de projectcoördinator brachten we een inspiratielijstje van schrijvers die daarover hebben geschreven onder de aandacht van instellingen die een activiteit rondom dit thema organiseren. Wij stonden voor de tweede keer op het VNG-congres en adverteerden in het VNG-magazine. Deze campagne voor de VNG bestond onder andere uit een uitgebreid interview over het programma en een bijeenkomst van filosoof Daan Roovers bij een metropoolregio. De grote uitdaging voor de komende jaren is om een eenmalig bezoek bij een bedrijf of instelling om te zetten in een serie bezoeken, zodat schrijversbezoeken onderdeel worden van de bedrijfsvoering van deze bedrijven en instellingen.

Een groot succes voor Schrijvers over Thema's: verschillende bibliotheken hebben ons opgenomen in het commercieel zaalverhuurprogramma. Dit betekent dat bibliotheken in hun portfolio voor hun zaalverhuur het boeken van een schrijver opnemen als keuzemogelijkheid om hun evenement te verdiepen en te verrijken. Huurders melden zich dan bij de Schrijverscentrale voor het boeken van een passende schrijver. De bibliotheek Rotterdam is de eerste die ermee van start ging. De eerste bemiddeling heeft al plaatsgevonden. De OBA volgt in het voorjaar van 2024 en daarna wordt het plan uitgerold door alle bibliotheken van Nederland die een grote zakelijke verhuurtak hebben. Een nog pril idee is om bedrijven en instellingen te stimuleren leesclubs te organiseren voor hun medewerkers. Bij een afsluitende bijeenkomst kunnen ze dan een schrijver uitnodigen via de Schrijverscentrale. Dit kan de leesmotivatie van medewerkers aanwakkeren en is misschien ook goed voor de binding onder medewerkers en de werksfeer. Dan wordt er aan de koffieautomaat over een boek gepraat.

“Dit jaar waren we echt op zoek naar iemand die vanuit een onverwachte hoek iets te vertellen heeft. De bijdrage van Daan Roovers werd zeer gewaardeerd. Een goede zet dus.”

- De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen / strateeg en plaatsvervangend directeur Henk van den Berg

Speerpunt 3: Verder integreren in beleid en organisatie van de Governance Cultuur Code, Code Diversiteit & In- clusie, Fair Practice Code

Fair Practice

Team

De nieuwe directeur heeft bij aantreden met alle medewerkers een kennismakingsgesprek gevoerd om informatie op te halen over werkzaamheden, werkplezier en werkdruk. Hieruit bleek dat de sfeer onder de medewerkers goed is, maar dat de werkdruk in 2022 enorm hoog was door onrust vanwege ziekte en vertrek van medewerkers.

Begin maart 2023 hebben medewerkers en directeur tijdens een bijeenkomst teruggekeken op het jaar 2022 en vooruitgekeken. De openheid en transparantie en de veiligheid op de werkvloer worden positief ervaren door de medewerkers, dat bleek ook uit de Diversiteitsscan die de medewerkers hebben ingevuld. De werkdruk is echter een blijvende zorg.

Daaropvolgend zijn de volgende stappen genomen:

- » Verschillende medewerkers hebben urenuitbreiding gekregen.
- » In de jeugdbemiddeling, waar vaak veel organisatoren tegelijk op kortere termijn boekten (zoals vlak voor de zomervakantie of in september vlak voor de Kinderboekenweek), hebben we deadlines en incentives (boek nu, dan maakt nu nog gebruik van het oude tarief) ingesteld om scholen en bibliotheken te stimuleren eerder een schrijversbezoek aan te vragen. Dit heeft goed gewerkt.

Begin 2023 was het team op de jeugdbemiddeling gelukkig weer compleet. De werkdruk is in 2023 hoog geweest, maar nergens te hoog.

De auteurshonoraria zijn vanaf juli 2023 met 20 euro verhoogd en worden voortaan jaarlijks geïndexeerd. De Schrijverscentrale heeft, vanaf het najaar 2022 en heel 2023, zich zeer actief ingezet voor de Ketentafel literaire festivals en literair-educatieve instellingen. Wij volgen de afspraken met betrekking tot de auteurshonoraria die daar overeen zijn gekomen of wijken daar naar boven vanaf. De auteur beslist uiteindelijk zelf over zijn, haar of hen honorarium, maar het is goed dat er nu een duidelijke basis in de markt ligt.

De Schrijverscentrale heeft zelf een 'miniketentafel' geïnitieerd met de andere ondersteunende lettereninstellingen. Met het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten, Stichting Lezen en de Schoolschrijver hebben wij de verschillende arbeidsreglementen naast elkaar gelegd en op elkaar afgestemd, de verschillende cao's besproken en samen een *code of conduct* besproken, die elke instelling nog op details heeft toegespitst op de eigen situatie en organisatie. Iedere organisatie volgt in elk geval de loonontwikkeling van een bestaande CAO en heeft een eigen arbeidsreglement. De Schrijverscentrale volgt de loonontwikkeling van de CAO rijksoverheid.

Diversiteit & Inclusie

In 2023 hebben zowel de medewerkers als het bestuur van de Schrijverscentrale de diversiteits-scan ingevuld. Uit de resultaten blijkt dat de Schrijverscentrale al een eind op weg is met betrekking tot deze code. De *tone of voice* binnen de Schrijverscentrale is inclusief en bij moeilijke onderwerpen, zoals bijvoorbeeld de bedreiging van Pim Lammers, wordt er open overlegd, waarbij de mening van eenieder serieus wordt genomen en men naar elkaar luistert.

De Schrijverscentrale is erop alert dat haar uitingen inclusiviteit uitstralen. Bij het samenstellen van inspiratielijstjes van literaire makers voor een onderwerp, thema of campagne, is diversiteit altijd een drijfveer.

Daarnaast groeit de diversiteit van ons schrijversbestand, niet alleen op het gebied van gender en culturele achtergrond, maar ook op het gebied van type literaire werken, zodat de doelgroepen die wij bereiken, ook steeds diverser worden. De stripmakers vinden bijvoorbeeld gretig aftrek bij het VMBO, een doelgroep die hoog op onze prioriteitenlijst staat.

Genderverdeling boekingen literaire makers

Aantal geboekte makers	man	vrouw	Non-binair	gender niet bekend	totaal
Jeugd	97	195			292
Volwassenen	224	242	5	3	474
Totaal	321	437	5	3	766

Aantal contracten	man	vrouw	Non-binair	gender niet bekend	totaal
Jeugd	1103	2037			3140
Volwassenen	1056	889	14	4	1963
Totaal	2159	2926	14	4	5103

Cultural Governance

In 2023 heeft het bestuur van de Schrijverscentrale de beslissing genomen om van een bestuursmodel over te gaan naar een Raad van Toezicht-model. In deze Raad van Toezicht (RvT) zullen geen schrijvers meer plaatsnemen. In plaats daarvan stellen we naast de Raad van Toezicht een Adviesraad Literaire Makers in.

Er zaten altijd schrijvers in het bestuur van de Schrijverscentrale. Sterker nog, dit is statutair verankerd, om ervoor te zorgen dat het belang van de schrijvers die zijn aangesloten bij de Schrijverscentrale op hoog niveau wordt gewaarborgd. De schrijvers die bij de Schrijverscentrale zijn aangesloten hebben echter een direct belang bij de Schrijverscentrale. Als het gaat om de aanpassing van de basistarieven voor de schrijvers bijvoorbeeld, raakt dat hun persoonlijke inkomsten. Alhoewel de meeste schrijvers dat goed kunnen scheiden, wekt het toch de schijn van belangenverstrengeling. Tijdens het monitorgesprek bij de Raad voor Cultuur kreeg de Schrijverscentrale het dringende advies om dit op korte termijn aan te pakken.

Een Raad van Toezicht met een Adviesraad van schrijvers is een model waarin de schrijvers wel input kunnen leveren met betrekking tot het beleid van de Schrijverscentrale, maar de bestuurder en de Raad van Toezicht zelf bepalen of het advies van de schrijvers ter harte wordt genomen. Zo worden de bij ons aangesloten literaire makers wel gehoord, maar is er geen sprake meer van (de schijn van) belangenverstrengeling in het bestuursorgaan. Het streven is om per september 2024 deze wijziging te hebben doorgevoerd. Wij hebben contact gezocht met Colourful People om ons hierin te begeleiden en de rollen en rechten van de nieuwe gremia vast te leggen. Het eerste gesprek met Colourful People staat gepland in februari 2024.

4

Overig beleid / overige projecten

Extra OCW-budget / Met projecten vooruitlopen op 2025-2028

In het voorjaar van 2023 bereikte ons het bericht dat het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap (OCW), extra budget ter beschikking stelt voor leesbevorderende activiteiten. De Schrijverscentrale heeft hiervoor een aanvraag ingediend, vooruitlopend op voorgenomen beleidspeerpunten van 2025-2028. Het gaat om meer bezoeken realiseren in het MBO, schrijversbezoeken aan het NT1-/NT2-onderwijs voor volwassenen en het (verder) ontwikkelen van thematische schrijversbezoeken bij andere vakken dan Nederlands in het voortgezet onderwijs. Ook het bouwen van een nieuw klantrelatiesoftwareprogramma is onderdeel van de aanvraag, omdat we met een dergelijk programma het boekingsproces voor beter en efficiënter kunnen maken en we de boekingsgegevens beter kunnen analyseren voor kwaliteits- en marketingdoeleinden. Dankzij dit extra budget zijn we in de gelegenheid deze projecten al voor te bereiden. De beschikking en het subsidiebedrag pas ontvingen wij eind november, waardoor we het nog niet hebben kunnen inzetten in 2023. Er ligt een verzoek bij het ministerie om een deel van dit budget over te hevelen naar 2025.

Klanttevredenheidsonderzoek

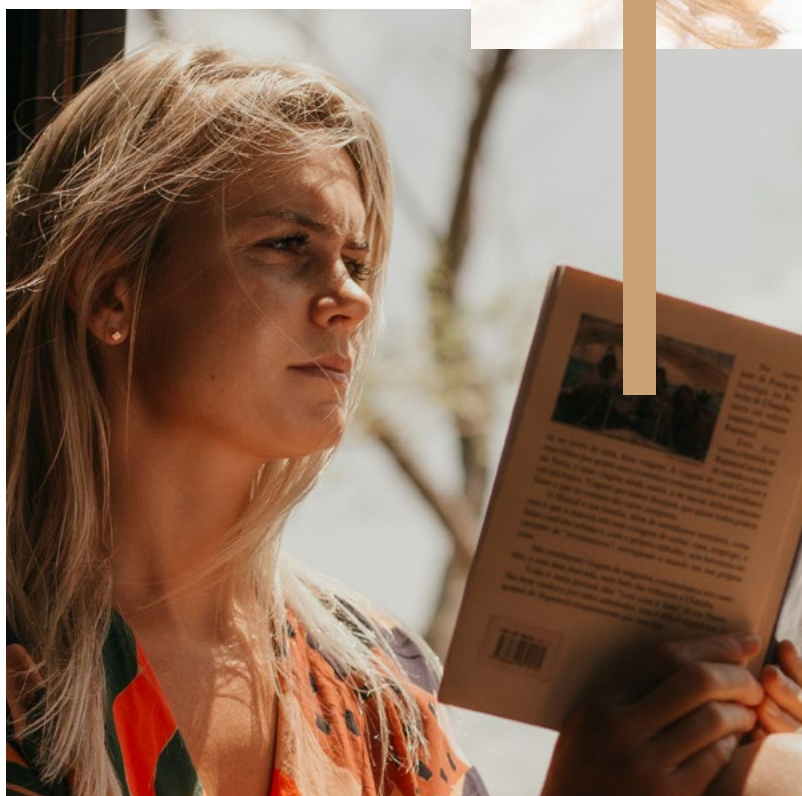
Een van de voornemens voor de beleidsperiode 2021-2024 was om een klanttevredenheidsonderzoek te laten uitvoeren. Dat hebben wij begin maart 2023 laten doen door *DUO Onderwijs*onderzoek. Zij hebben schrijvers en organisatoren ondervraagd die de laatste 5 jaar een schrijversbezoek via ons hebben verzorgd of geboekt. Uit het onderzoek bleek dat 91% van de respondenten tevreden tot zeer tevreden is over het laatste schrijversbezoek.

DUO stipte een aantal verbeterpunten aan, waarmee wij al aan de slag zijn gegaan. Op het gebied van reactiesnelheid hebben wij inmiddels gereageerd door een extra medewerker voor bemiddeling aan te nemen, wat wij al van plan waren vanwege de werkdruk en Impulsmaatregel Basisvaardigheden. Ons is verder geadviseerd om een duidelijk klachtenprotocol te maken. Hoewel we niet veel klachten ontvangen, is het fijn als de mensen met een klacht weten hoe we deze afhandelen. In 2023 is daarom begonnen met het inventariseren en categoriseren van mogelijke klachten. In 2024 wordt er een klachtenprotocol opgesteld en worden de medewerkers geïnstrueerd over de klachtafhandeling. In het onderzoek bleken enkele schrijvers ontevreden zijn dat zij (te) weinig worden geboekt voor schrijversbezoeken. Het is inderdaad zo dat we niet voor afzonderlijke schrijvers promotie kunnen maken. We zullen dit duidelijker communiceren naar schrijvers. Bovendien zullen we vanaf 2024 workshops zelfpromotie opnemen in onze Spreekkunstacademie. Het onderzoek heeft een nauwkeurigheidsmarge van 95%.

Nieuw beleidsplan 2025-2028

Het najaar van 2023 heeft voor de directie en beleidsmedewerker voor een groot deel in het teken gestaan van het schrijven van het beleidsplan 2025-2028. Hiervoor zijn brainstorms met het bestuur en de medewerkers georganiseerd, hebben wij de reacties uit het Klanttevredenheidsonderzoek meegenomen en hebben wij de 3 codes onder de loep genomen. Wij hebben veelvuldig contact gehad met de Schoolschrijver en Stichting Lezen over onze plannen en overlegd waar we kunnen samenwerken en waarin we ons juist onderscheiden. We spraken met een keur aan stakeholders over de toekomst van de Schrijverscentrale, de mogelijkheden voor schrijversbezoeken aan het NT1-/NT2-onderwijs, het uitbreiden van schrijversbezoeken bij het vakoverstijgend onderwijs en het substantieel verhogen van schrijversbezoeken op het MBO. Dankzij het extra budget dat wij kregen van OCW kunnen wij in 2024 starten met de voorbereidingen van deze plannen, zodat we goed op schema liggen en in 2028 echt kunnen zeggen: de Schrijverscentrale zit in alle haarvaten van de samenleving.

5

Communicatie en Samenwerking

Communicatie

Voor de communicatieafdeling was 2023 was een druk maar vruchtbaar jaar.

Het was het eerste volledige jaar dat de afdeling Communicatie werd bemand door twee interne medewerkers. In voorgaande jaren werd de communicatie gedaan door één interne medewerker, die samenwerkte met een freelance medewerker. De twee medewerkers hebben een communicatieplan geschreven en nieuwe prioriteiten geformuleerd. De twee belangrijke doelstellingen voor 2023 waren:

- » Vanuit de missie van de Schrijverscentrale aandacht geven aan campagnes en projecten. We houden hiermee rekening met de diversiteit van ons auteursbestand en geven sommige campagnes en projecten extra aandacht door verdieping aan te brengen en nieuwe doelgroepen te benaderen.
- » De gebruiksvriendelijkheid van de website voor organisatoren en schrijvers verder verhogen. Daarnaast de handleidingen verbeteren en toegankelijker maken.

In de media

In 2023 heeft de Schrijverscentrale landelijk, regionaal en lokaal aandacht gekregen in de media.

De introductie van stripmakers in het bestand, de lancering van het vakoverstijgende programma *Geschiedenis-schrijver in de les* en de vele bemiddelingen voor de Kinderboekenweek hebben veel media-aandacht gegenereerd.

Voor schrijvers

We hebben de informatievoorziening voor (nieuwe) schrijvers in 2023 aangepakt. Zie hiervoor Hoofdstuk 2, Ondersteuning Literaire makers.

In het najaar faciliteerden we een shoot voor auteurs. Tegen een aantrekkelijk tarief konden literaire makers uit ons bestand 's laten maken die ze kunnen gebruiken voor hun profiel op onze website en andere promotionele doeleinden. De shoot was binnen een dag volgeboekt.

Nieuwsbrieven

We hebben de nieuwsbrieven een andere insteek gegeven. Om een betere grip te krijgen op de effectiviteit van onze nieuwsbrieven en meer mogelijkheden voor het maken en versturen van nieuwsbrieven, zijn we overstapt op een ander mailingprogramma. Dit geeft ons de mogelijkheid om niet alleen nieuwsbrieven te versturen, maar ook andere, gerichte mailingen. Het programma helpt ons om meer datagedreven informatie te versturen naar onze doelgroepen.

Campagnes

Er is door de afdeling Communicatie veel aandacht besteed aan de campagnes voor de introductie van de stripmakers en het vakoverstijgende programma *Geschiedenis-schrijver in de les*. Zie voor meer informatie hierover Hoofdstuk 2: Innovatie en ontwikkeling.

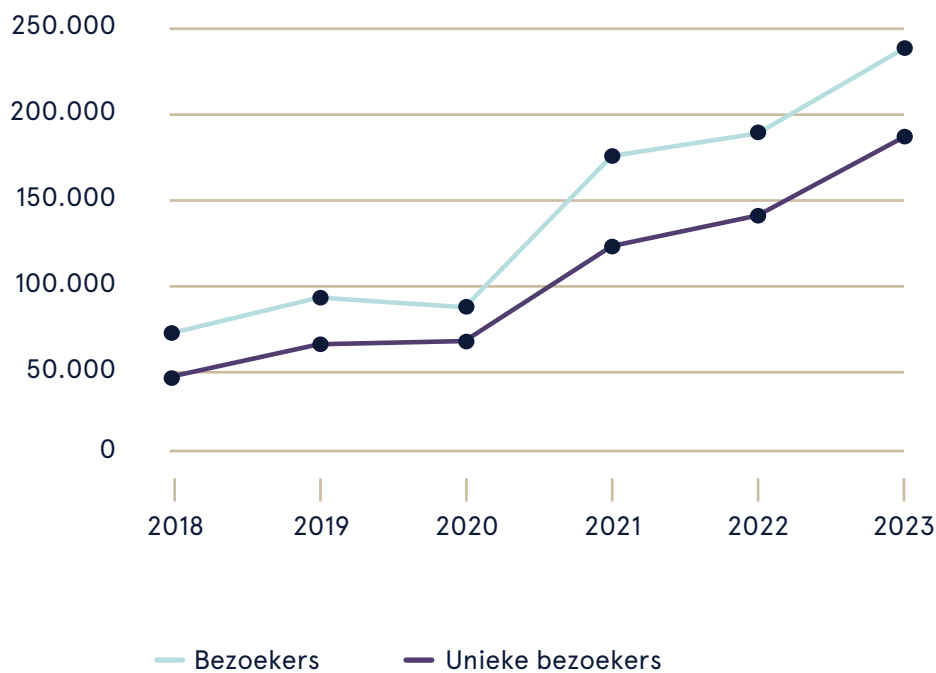
Website

De website is op diverse punten verbeterd. Daarnaast zijn er ook voorbereidingen getroffen voor enkele grotere veranderingen op de website en het boekingsprogramma die in 2024 en daarna zullen worden uitgevoerd.

Toolkit voortgezet onderwijs: De toolkit voor het voortgezet onderwijs op de website is gepubliceerd (zie H3 Innovatie en Ontwikkeling/Toolkits en activiteiten voor het onderwijs).

Accountomgeving schrijvers: De accountomgeving voor schrijvers is uitgebreid. Doordat auteurs nu ook zelf hun publicaties kunnen toevoegen, kunnen ze ieder onderdeel op hun profiel zelf aanmaken en aanpassen.

Op de website hebben we in 2023 een recordaantal bezoeken en unieke bezoekers ontvangen (zie Prestatieverslag). Hiermee zet de groeiende lijn van de afgelopen jaren zich voort.

Samenwerking en partners

Organisatie	Project
Nederlands Letterenfonds	<ul style="list-style-type: none"> » Uitbreiding auteursbestand: stripmakers / graphic novelists » Poëzieweek/Boek een Dichter-subsidie » Overleg Kinderboekenambassadeur » Europese Literatuurprijs: subsidie voor bezoeken literaire vertalers » Spreekkunstacademie: subsidie voor trainingen voor auteurs » Structureel overleg
CPNB	<ul style="list-style-type: none"> » Vaste tourneepartner voor de campagne-auteurs: » Boekenweek: Lize Spit (geschenk) en Raoul de Jong (essay) » Kinderboekenweek: Sanne Rooseboom (geschenk), Yvonne Jagtenberg (Prentenboek, Iven Cudogham (lied) » Heel Nederland leest: Annejet van der Zijl » Samenwerking bij campagnes Boekenweek van Jongeren en Literatour » Overleg Kinderboekenambassadeur » Structureel overleg
Stichting Lezen	<ul style="list-style-type: none"> » Driemaal groep 3 Schrijverstournee (Tante Anne fonds) » Boekenweek van Jongeren/Literatour » Overleg Kinderboekenambassadeur » Structureel overleg
De Bibliotheek Op School / Kunst van Lezen	<ul style="list-style-type: none"> » Stimuleringsregeling dBOS PO, VO en MBO » Structureel overleg
De Schoolschrijver	<ul style="list-style-type: none"> » Structureel overleg
Leescoalitie	<ul style="list-style-type: none"> » Meedenken nieuwe campagne » Lid Leescoalitie sinds eind 2022
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	<ul style="list-style-type: none"> » Uitbreiding auteursbestand: stripmakers / graphic novelists
ILFU	<ul style="list-style-type: none"> » Ketentafel Letteren » Structureel overleg
Poëzietafel	<ul style="list-style-type: none"> » Boek een dichter-kortingsactie » Dichter des Vaderlands
Koninklijke Bibliotheek (KB)	<ul style="list-style-type: none"> » Poëzietafel
Literatuur Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none"> » Structureel overleg
Auteursbond	<ul style="list-style-type: none"> » Nominatie voor Astrid Lindgren Memorial Award – jeugdliteratuurprijs » Ketentafel literaire festivals en literair-educatieve instellingen
Maand van de Geschiedenis	<ul style="list-style-type: none"> » Voor het vakoverstijgende programma Geschiedenis-schrijver in de les (inhoudelijke samenwerking en gezamenlijke communicatie)
Mores.online	<ul style="list-style-type: none"> » Onafhankelijk meldpunt ongewenste omgangsvormen voor de literaire makers
Passionate Bulkboek	<ul style="list-style-type: none"> » Bemiddelingen voor Dag van de Literatuur, Dag van Jonge Jury en de campagne Er was eens.
INTK	<ul style="list-style-type: none"> » Google Grant-programma t.g.v. Google Ads
Stichting Samenleving en Kunst	<ul style="list-style-type: none"> » Advies en bemiddeling bij meerdere edities van Stap op de Rode Loper, literatuurfestival voor bovenbouw vmbo en mbo.

6

Prestatieverslag

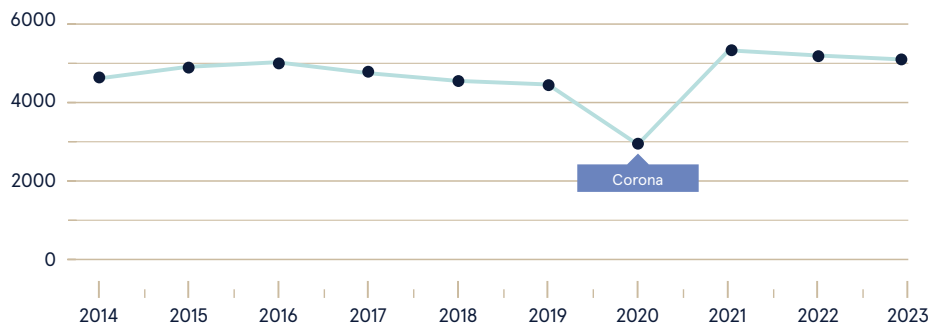
	2023	2022
Aantal contracten PO	1983	1928
Aantal contracten VMBO	663	583
Aantal contracten Havo/VWO	669	702
Aantal contracten MBO	89	105
Aantal contracten HBO/WO	127	119
Aantal contracten volwassenen	1572	1717
totaal	5103	5154

Verschillende gecontracteerde literaire makers	2023	2022
Bemiddelde literaire makers voor kinderen/jeugd	292	290
Bemiddelde literaire makers voor volwassenen	474	502
Totaal aantal bemiddelde makers	766	792
Aantal contracten van jeugdmakers	3140	3159
Aantal contracten van volwassenenmakers	1963	1995

Prestaties

Productiviteit in contracten

De Schrijverscentrale telt haar activiteiten aan de hand van het aantal succesvol afgesloten contracten. Een contract behelst – met name in de jeugdsector – vaak meerdere literaire activiteiten per dag door dezelfde auteur. Een contract kan dus drie of vier (online) lezingen voor verschillende groepen/ klassen betekenen. Vaak gaat dit om een bestaande groep of klas, maar bezoeken voor meer klassen bij elkaar (60–120 leerlingen) komen ook regelmatig voor, vooral in de bovenbouw van het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Contracten zijn de weerslag van het advies- en bemiddelingsproces: het legt praktische details vast (zoals locatie, aantal activiteiten), financiële afspraken (zoals honorarium, reiskosten) en inhoudelijke afspraken (zoals thema van de lezing, afgesproken voorbereiding in de klassen).

De Schrijverscentrale heeft in 2023 in totaal 5103 (online) schrijversactiviteiten door heel het land tot stand weten te brengen. Dat is een prachtige prestatie ten opzichte van vorig jaar toen we 5154 contracten haalden. Weliswaar hebben we 51 contracten minder gerealiseerd, maar we deden dit zonder Steunmaatregel. In 2022 was de vierde Steunmaatregel i.s.m. het Nederlands Letterenfonds namelijk goed voor de financiële ondersteuning van maar liefst 933 activiteiten.

Publieksbereik

Met de activiteiten hadden we een publieksbereik van ongeveer 450.000 personen in 2023 (2022: 440.000). Dit betreft zowel kinderen, jongeren en volwassenen.

Van niet alle activiteiten is precies bekend hoe groot het publiek is geweest. Organisatoren kunnen bij hun aanvraag het verwacht aantal 'bezoekers' vermelden. Bij jeugdbezoeken wordt dit aantal ook gebruikt om het tarief te bepalen; bij bezoeken voor volwassenen speelt dit geen rol. De noodzaak om het te vermelden is daarom bij die laatste groep veel kleiner. In 2023 is in 2804 gevallen een opgave van gedaan. Op basis van deze cijfers is een inschatting gemaakt voor de overige activiteiten.

Spreiding over type organisator

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Totaal aantal contracten	5103	5154	5290	2922	4432	4515	4717	4993
Contracten bibliotheken	1757	1622	1517	893	1447	1492	1593	1841
voor jeugd	1261	1163	966	619	899	912	981	1142
voor volwassenen	496	459	551	274	548	580	612	699
Contracten boekwinkels	300	305	482	129	349	317	431	534
voor jeugd	84	102	140	59	120	110	176	139
voor volwassenen	216	203	342	70	229	207	255	395
Contracten scholen	1787	1740	1638	1137	1224	1342	1362	1272
voor jeugd	1338	1317	1475	1050	1068	1197	1204	1047
voor volwassenen	449	423	163	87	156	145	158	225
Contracten overige organisaties	1259	1487	1653	763	1412	1364	1331	1346
voor jeugd + volwassenen	1259	1487	1653	763	1412	1364	1331	1346

Het aantal activiteiten georganiseerd door een bibliotheek is wederom duidelijk gestegen. Dit jaar profiteert ook de doelgroep volwassenen van deze stijging. Bij boekwinkels komen we op bijna het niveau uit van de jaren vlak voor corona; bij deze groep organisatoren is het accent nog wat meer naar een volwassen doelgroep verschoven. Bij scholen hebben we de grote groei van 2021-2022 nog verder weten uit te bouwen. Na een flinke stijging in 2021 (dankzij de Steunmaatregelen in dat jaar) is de groep Overige organisaties (literaire, culturele en maatschappelijke organisaties en overheid) in 2023 gedaald in vergelijking met eerdere jaren.

Spreiding over de doelgroepen

In het Prestatieverslag (Hoofdstuk 6) is de verdeling over de verschillende doelgroepen, leeftijds-groepen en schoolgroepen te raadplegen. Een overzicht met een verdeling over de leerjaren van schrijversbezoeken in het onderwijs wordt op verzoek verstrekt.

De verhouding tussen het aantal boekingen van jeugdauteurs en auteurs voor volwassenen lag op 61,5 % - 38,5 % en is daarmee vergelijkbaar met vorig jaar (2022: 61,3% - 38,7%), maar sterker bij jeugd dan in de jaren voor corona (circa 55 - 45 %).

Vergelijken we de doel-/leeftijdsgroepen met 2022 en het pre-coronajaar 2019, dan zien we groei in het basisonderwijs en goede groei in het vmbo. HAVO/VWO en MBO zijn weliswaar licht gedaald t.o.v. 2022, maar t.o.v. 2019 zijn ze gegroeid (HAVO/VWO) en zelfs goed gegroeid (MBO). Doelgroep HBO/WO blijft door de jaren heen constant. Doelgroep volwassenen is wederom gedaald.

We zien dat steeds meer literaire makers met volwassenen als primaire doelgroep bezoeken doen aan middelbare scholieren, waaronder veel spoken word-artiesten en graphic novelists. Dat geeft ons het signaal dat we met onze nieuwe makersgroepen goed aansluiten bij de wensen van het voortgezet onderwijs.

Geografische spreiding

Land/Provincie	Aantal
Drenthe	167
Flevoland	119
Friesland	179
Gelderland	558
Groningen	180
Limburg	160
Noord-Brabant	537
Noord-Holland	962
Overijssel	411
Utrecht	491
Zeeland	100
Zuid-Holland	1221
<i>België</i>	9
<i>Duitsland</i>	2
<i>Frankrijk</i>	2
<i>Italië</i>	2
<i>Verenigde Staten</i>	3

De Schrijverscentrale heeft een landelijk bereik. In bovenstaand schema is de provincie van de organisator weergegeven. Organisatoren regelen echter ook activiteiten buiten de eigen provincie, bijvoorbeeld symposia, evenementen en festivals. Bij online activiteiten is het publiek meestal ook uit andere provincies afkomstig. De activiteiten in het buitenland betreffen bijvoorbeeld (online) bezoeken aan Nederlandse scholen in het buitenland en een ambassade.

De verdeling van het aantal afspraken over de provincies komt overeen met het beeld van voorgaande jaren

8

Organisatie

Team en directie

Het team van de Schrijverscentrale bestond in 2023 uit dertien medewerkers: Directeur, Administrateur, Coördinator leesbevordering, twee Communicatiemedewerkers, Projectcoördinator Schrijvers over Thema's en zeven Adviseur/Bemiddelaars, onderverdeeld in specialisten voor de jeugdsector en voor de volwassenensector. Een aantal bemiddelaars heeft daarnaast taken op het gebied van communicatie, ICT en beleidsprojecten. De Schrijverscentrale heeft in 2023 nauwelijks freelancers hoeven inzetten.

In januari 2023 is de nieuwe directeur van de Schrijverscentrale gestart. Omdat 2022 een turbulent jaar was voor de Schrijverscentrale, is 2023 gebruikt om rust en stabiliteit te brengen. Onderdeel daarvan geweest is, in samenwerking met de miniketentafel en het bestuur, het opstellen van een Arbeidsreglement voor de medewerkers, waarin alle afspraken met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden zijn samengevoegd.

Het medewerkersbestand bleef in 2023 stabiel. Begin van het jaar startte een nieuwe jeugdbemiddelaar; zij verving een bemiddelaar die eind 2022 vertrok. Twee medewerkers kregen een urenuitbreiding om de werkdruk te verlichten en een zieke medewerker op te vangen en daarna zwangerschapsverlof van een medewerker op te vangen.

Vanaf juli 2023 berekenen we aan de organisator niet langer een vast bedrag aan bemiddelingskosten, maar 10% van het auteurshonorarium, met een minimum van € 45,45 exclusief BTW.

Wegens de pensionering van onze vaste, externe boekhouder heeft administratiekantoor Ask vanaf oktober 2023 de administratie op zich genomen. Administratiekantoor Ask doet voortaan de Btw-aangifte en het jaarwerk. Onze eigen financiële medewerker blijft de dagelijkse administratie doen.

Bestuur

In 2023 vergaderde het bestuur vier maal. Belangrijke onderwerpen waren de jaarstukken, de aanpassing van de honoraria en het meerjarenbeleidsplan voor de beleidsperiode 2025-2028. Een ander belangrijk onderwerp in 2023 was het functioneren van het bestuur. Naar aanleiding van het monitorgesprek met de Raad voor Cultuur heeft het bestuur, na overwegingen met betrekking tot haar functioneren, in het licht van de (schijn van) belangenverstrengeling, in de bestuursvergadering van 05 oktober 2023 besloten over te gaan van een bestuursmodel naar een Raad van Toezicht-model, met een Adviesraad Literaire Makers (ALM) (zie verder: Hoofdstuk 3 Innovatie en Ontwikkeling Speerpunt 3).

Judith Uytterlinde heeft het bestuur in het voorjaar van 2023 moeten verlaten vanwege haar nieuwe aanstelling als directeur van stichting Writers Unlimited, om de (schijn van) belangenverstrengeling te voorkomen. Besloten is haar niet te vervangen, vanwege de aanstaande overgang naar een Raad van Toezicht-model.

Bij de andere leden is vastgesteld dat er geen sprake was van tegenstrijdige belangen en / of belangenverstrengeling. Het bestuur van stichting de Schrijverscentrale verricht haar werkzaamheden onbezoldigd, conform de richtlijn bij een rechtspersoon met ANBI-status. De leden ontvangen vacatiegeld van €100,- per vergadering en reiskosten als dat van toepassing is.

Samenstelling bestuur en directie 2023

bedragen x € 1	Johanna Somers
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functieervulling in 2023	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.091
Beloningen betaalbaar op termijn	13.578
<i>Subtotaal</i>	<i>107.699</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	107.699

Naam	Functie	Statutair profiel	Aantreden of herbenoeming	Aftreden
Michael Boogaardt	Penningmeester	Financiële expertise	17-11-2022; herbenoemd	
Anne Rube	Voorzitter	Vrij	01-07-2021	
Ronald Giphart	Lid	Schrijver Volwassenen	21-03-2022	
Judith Uytendinck	Lid	Vrij	21-9-2020	6-6-2023
Mylo Freeman	Lid	Schrijver Jeugd	14-12-2020	

Geen van de hierboven vermelde topfunctionaris(sen) noch overige functionaris(sen) heeft in 2023 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum ontvangen.

Hoofd- en nevenfuncties bestuur en directeur

Michael Boogaerdt

geen

Anne Rube

Anne Rube Advies & uitvoering (hoofdfunctie)

Nevenfunctie: voorzitter Vereniging van openbare bibliotheken (VOB)

lid van de RvT van Luxor, het filmtheater van Zutphen

Judith Uyterlinde

Uitgeefdirecteur World Editions (hoofdfunctie)

Nevenfuncties: bestuurslid Libris Literatuur Prijs, bestuurslid Stichting Kinderprojecten Guatemala,

secretaris Stichting Struikelstenen Haarlem

Mylo Freeman

Auteur en illustrator (hoofdfunctie)

Nevenfuncties: voorzitter Stichting3, ambassadeur Biblionef.

Ronald Giphart

Auteur (hoofdfunctie)

Mede-eigenaar uitgeverij De Biograaf

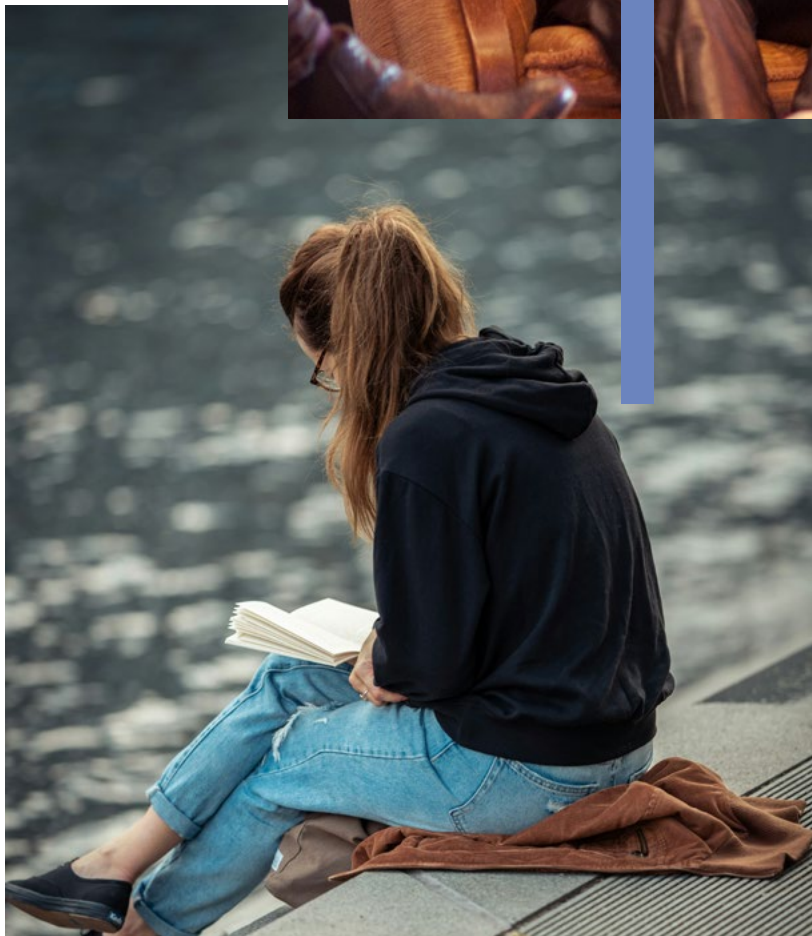
Johanna Somers (directeur)

Voorzitter Raad van Toezicht Stichting SBK:

Bestuurslid jeugdtheatergezelschap Als het Ware

Coach Directie Tafel van 5, jeugdtheatergezelschap, incidenteel

9

Financiën

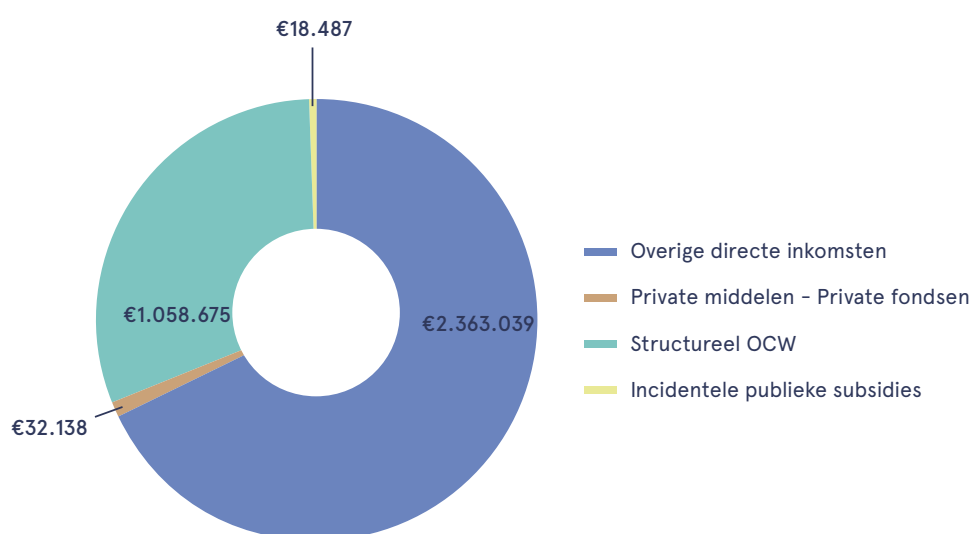
Financieel kader

Het ministerie van OCW verleende voor de periode 2021–2024 subsidie voor de uitvoering van haar Activiteitenplan 2021–2024. In 2023 bedroeg het subsidiebedrag € 1.058.675. De Schrijverscentrale heeft daarnaast projectfinanciering ontvangen met een totaalbedrag van € 50.625 uit private- (CPNB, Tante Anne fonds) en publieke fondsen (Nederlands Letterenfonds, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en St. Lezen). Deze financiering is ingezet om voor organisatoren het schrijversbezoek financieel aantrekkelijker te maken, voor het pilotproject Driemaal groep 3 Schrijverstournee (Tante Anne fonds), voor Literatour (CPNB) en voor de Poëzieweek (Letterenfonds). Voor de stripmakers is deze projectfinanciering voor ontwikkeling en korting op de eerst boekingen ingezet. De organisatie van de Spreekkunstacademie, workshops voor onze auteurs om de kwaliteit van hun bezoeken te verbeteren, leverde € 2.977 euro aan extra inkomsten op. Voor deelname aan de Ketentafel Literaire festivals en literair educatieve instellingen ontvingen wij een vergoeding van € 2.500.

Financieringsmix

De Schrijverscentrale heeft een financieringsmix met een goede verhouding tussen verschillende inkomstenbronnen: wij ontvangen meerjarige financiering van de Rijksoverheid, directe opbrengsten uit onze bemiddelingen en projectsubsidies van publieke fondsen en private fondsen. De honoraria en reiskosten voor de literaire makers worden direct doorbetaald aan de literaire makers. Veel van de projectsubsidies die wij ontvangen keren jaarlijks terug, omdat zij gelinkt zijn aan campagnes, zoals bijvoorbeeld Driemaal groep 3 Schrijverstournee (Tante Anne fonds) en Boek een Dichter (Letterenfonds).

2023 – Eigen inkomsten / Subsidies

2023	
Overige directe inkomsten	
Bemiddeling	€ 235.653
Workshops	€ 2.977
Honoraria lezingen auteurs	€ 2.121.963
Overige directe inkomsten	€ 2.500
Subtotaal	€ 2.363.093
Private middelen – Private Fondsen	
Stichting CPNB	€ 19.320
Stichting Lezen – Tante Anne Fonds	€ 12.318
Uitgeverij De Bezige Bij	€ 200
Uitgeverij Prometheus	€ 300
Subtotaal	€ 32.138
Structureel OCW	
Basisinfrastructuur	€ 1.058.675
Subtotaal	€ 1.058.675
Incidentele publieke subsidies	
Nederlands Letterenfonds	€ 12.150
Stichting Lezen	€ 2.337
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	€ 4.000
Subtotaal	€ 18.487
Totaal	€ 3.472.339

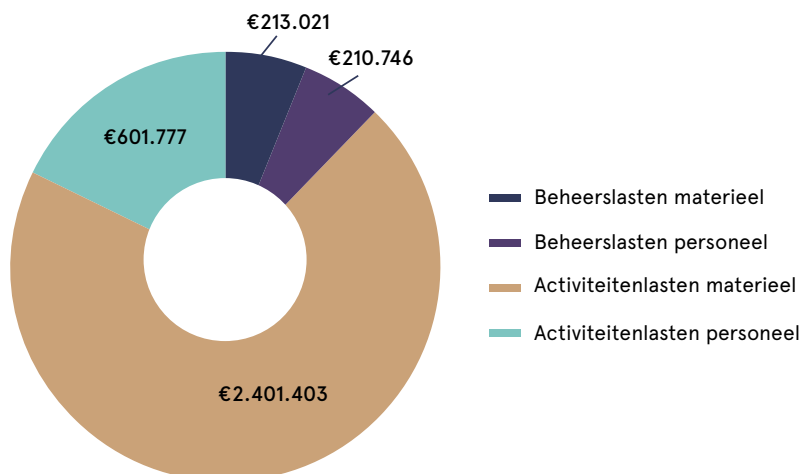
Extra budget

Voor 2023 en 2024 heeft de Schrijverscentrale incidentele extra middelen gekregen van het ministerie van OCW voor de leesbevordering. Onze aanvraag hiervoor is begin juli 2023 verstuurd. De storting van het bedrag voor 2023 dat door OCW is toegezegd is pas eind november 2023 aan ons overgemaakt. Wij konden in 2023 deze middelen dus niet besteden en kunnen deze in 2023 dus niet verantwoorden. Wij hebben het ministerie van OCW gevraagd of wij de middelen mogen opmaken in 2025. Een aanvraag hiervoor ligt op dit moment bij het Ministerie van OC&W.

Financiële positie en exploitatieresultaat

De Schrijverscentrale sloot het jaar af met een positief exploitatieresultaat van € 47.324, inclusief rentebaten ad € 1.878 (ex rentebaten € 45.446). Dit resultaat is € 19.919 hoger dan begroot. De voornaamste reden hiervoor is dat, door de indexatie van de honoraria voor de schrijvers en de wijziging van het berekening van het bemiddelingstarief (van vast bedrag naar percentage), de directe inkomsten zijn gestegen met € 23.093, waardoor de baten € 23.858 hoger uitkomen dan begroot. De totale lasten vallen € 6.517 hoger uit dan begroot. Dit verschil is terug te voeren op hogere beheerslasten materieel en dan met name de overige algemene bedrijfskosten, externe administratieve ondersteuning en extra automatiseringskosten. Van het resultaat wordt €33.324 toegevoegd aan de algemene reserve, die hiermee op een bedrag van € 484.222 komt, ruimschoots boven de door het bestuur vastgestelde minimale reserve van € 250.000. De algemene reserve is een vrij besteedbaar bedrag, met uitzondering van de minimale reserve. Deze reserve kunnen we aanwenden bij grote tegenvallers en als projectkosten hoger uitvallen dan begroot. Een bedrag van € 14.000 is ondergebracht in een bestemmingsreserve. Deze reservering wordt aangewend als compensatievergoeding ter overbrugging voor de betaalwijze van het vakantiegeld aan de medewerkers. Op dit moment wordt het vakantiegeld berekend over het kalenderjaar, van januari tot en met december. Dit betekent dat medewerkers jaarlijks een schuld hebben aan de Schrijverscentrale ter hoogte van 8% over 7 maanden van hun salaris. Het bestuur van de Schrijverscentrale vindt dat een onwenselijke situatie. Vanaf 2024 wordt het vakantiegeld, zoals algemeen gebruikelijk, berekend van juni tot en met mei en dus achteraf uitgekeerd. Dit betekent dat medewerkers in 2024 vakantiegeld krijgen uitgekeerd over 5 maanden, januari tot en met mei. Daarnaast keert de Schrijverscentrale een eenmalige compensatiebonus uit ter hoogte van 8% van het salaris over de maanden juni tot en met augustus.

2023 - Beheerslasten / Activiteitenlasten

2023	
Beheerlasten materieel	
Huisvesting	€ 74.851
Kantoorkosten	€ 108.242
Communicatiekosten	€ 19.901
Afschrijvingen	€ 10.027
Subtotaal	€ 213.021
Beheerlasten personeel	
Salarissen	€ 210.357
Overige personeelskosten	€ 389
Subtotaal	€ 210.746
Activiteitenlasten materieel	
Honoraria	€ 2.292.666
Overige projecten	€ 108.737
Subtotaal	€ 2.401.403
Activiteitenlasten personeel	
Salarissen	€ 623.363
Ontvangen ziekengeld	€ -34.572
Overige personeelskosten	€ 12.706
Inhuur	€ 280
Subtotaal	€ 601.777
Totaal	€ 3.426.947

Ondernemerschap

In 2023 bedroegen de eigen inkomsten van de Schrijverscentrale € 2.395.231. Dit bedrag omvat de honoraria voor auteurs, de bemiddelingskosten, overige subsidies en inkomsten uit onze Spreek-kunstacademie en deelname aan de Ketentafel. Van de totale baten bestaat 68% uit eigen inkomsten.

Prijsstelling en samenwerking

De Schrijverscentrale heeft de prijsstelling van haar diensten afgestemd op de draagkracht van het marktsegment boekenvak, literaire organisaties en onderwijs, dat zij primair bedient.

Vanwege de substantiële prijsstijgingen heeft de Schrijverscentrale in 2023 zowel de basishonoraria voor de literaire makers als de bemiddelingskosten aangepast.

Het basishonorarium voor de auteurs is naar boven bijgesteld. Hoewel we 51 minder boekingen hadden, is het totaal aan schrijvers uitgekeerde honoraria met €333.010 gestegen ten opzichte van 2022. Een goede stap met betrekking tot de fair pay.

Het beleid rondom de kosten die de Schrijverscentrale in rekening brengt voor de tot stand gebrachte bemiddelingen is gewijzigd. Met ingang van 1 juli 2023 brengen wij voor onze bemiddelingskosten 10% van het honorarium voor de schrijver in rekening bij de organisaties, met een minimum van € 45,45 ex btw. Dit heeft er voor gezorgd dat de inkomsten uit bemiddeling met € 10.640 zijn gestegen ten opzichte van boekjaar 2022.

Door deel te nemen aan de Ketentafel voor eerlijke tarieven voor de literaire makers en deelname aan de Leescoalitie om de leesmotivatie in Nederland te bevorderen, blijven wij alert op mogelijkheden om nog meer schrijvers nog vaker op pad te laten gaan, tegen een eerlijke betaling.

Risico's en strategie bij tegenvallende inkomsten

Ook in 2023 hebben wij, dankzij de BIS-subsidie die de Schrijverscentrale ontvangt en projectsubsidies van andere instellingen, subsidie op schrijversbezoeken kunnen geven als de organisator echt niet de mogelijkheid had zelf een eerlijk honorarium aan de schrijver te betalen. Op bezoeken van auteurs aan scholen wordt vrijwel altijd subsidie gegeven, omdat de Schrijverscentrale zich hard maakt voor een goed honorarium voor schrijvers en onderwijsinstellingen vaak heel beperkte middelen hebben.

Daarnaast is een verantwoorde bedrijfsvoering, waarbij zorgvuldig wordt omgegaan met mensen en middelen, een continu punt van aandacht. De verhouding eigen inkomsten en subsidie dient in balans te blijven en er moet voldoende eigen vermogen zijn om op te kunnen terugvallen bij calamiteiten, of als het even tegenzit.

Op dit moment is de financiële situatie van de Schrijverscentrale gezond. Mochten er grote tegenvallers zijn op het gebied van inkomsten, hebben wij een paar instrumenten om deze op te vangen: wij hebben een solide algemene reserve die ruim boven het met het bestuur afgesproken minimum bedrag ligt. Deze reserve kunnen we aanwenden bij grote tegenvallers en als projectkosten hoger uitvallen dan begroot. Een andere mogelijkheid is om de 10% die wij rekenen aan bemiddelingskosten, te verhogen naar 15%. Daarnaast kunnen wij stoppen met het geven van kortingen op schrijversbezoeken en in het uiterste geval kunnen wij medewerkers die nu op een contract voor bepaalde tijd werken, laten gaan. Gezien onze huidige financiële situatie en de ontwikkeling van het aantal boekingen begin 2024, zijn deze maatregelen op geen enkele manier aan de orde.

Begroting 2024

Baten		
	Directe opbrengsten	2.601.750
	Subsidies en bijdragen	1.240.675
Som der baten		3.842.425
Lasten		
	Personeelslasten	943.197
	Materiele lasten	2.664.400
	Overige bedrijfslasten	261.100
Som der lasten		3.868.697
Exploitatieresultaat		-26.272

Credits Fotografie

Omslag: spoken word-artiest Joost Oomen: Chris van Houts.

p 5: schrijver Elfie Tromp: Chris van Houts.

p 7: dichter Maud Vanhauwaert.

p 15: schrijver Maranke Rinck: Freddy Schinkel.

p 23: stripmaker Jan Cleijne: Thomas Nondh Jansen.

p 26: schrijversbezoek in Tilburg: Chris van Houts.

p 30: schrijver Connie Palmen: Chris van Houts.

p 32: schrijver Chinouk Thijssen: Chris van Houts.

p 36: dichter Gershwyn Bonevacia: Chris van Houts / schrijversbezoek in de klas: Freddy Schinkel.

